

Bad Intentions, Good Results: Does One Need כפרה for a "Good" Mistake? פרשת ויחי, תשע"ו

1) בראשית (ויחי) – פרק נ, פסוק ב

וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטָבָה לְמַעַן עֲשֶׂה פְּיֹם הַזֶּה לְהַחֲיִת עִם־רֵב:

2) אור החיים הקדוש (שם)

והרי זה דומה למתכוון להשקות חבירו כוס מות, והשקהו כוס יין, שאינו מתחייב כלום והרי הם פטורים וזכאים גם בדיני שמים:

3) בראשית (ויגש) – פרק מה

ה וְעַתָּה אֵל תַּעֲצֹבוּ, וְאֵל יָחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֹתִי הֲנֵה: כִּי לְמַחֲוֶה שְׁלַחְנֵי אֱלֹקִים לְפָנֶיכֶם. וְכִי זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ; וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקָצִיר. זֹוֹיִשְׁלַחְנֵי אֱלֹקִים לְפָנֶיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֲרִית בְּאָרֶץ, וְלִהְחִיּוֹת לָכֶם לְפִלִּיטָה גְדֹלָה. ח וְעַתָּה, לֹא אֶתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֲנֵה, כִּי הָאֱלֹקִים לָאֵב לְפָרְעָה, וְלֶאֱדוֹן לְכָל בַּיְתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל אָרֶץ מִצְרָיִם.

4) בכור שור (שם)

"אל תעצבו וגו' כי למחיה לכם ולכל העולם שלחני אלקים" וגזירת המקום היתה, ואם כיוונתם לאכול בשר חזיר ועלה בידכם בשר טלה כי "לא יאנה לצדיק כל און" (משלי יב, כא), ובזאת ניכר כי הקב"ה חפץ בכם ומגלגל טובות על ידכם.

5) מסכת סנהדרין דף ח.

ראויה פרשת נחלות שתיכתב על ידי משה רבינו אלא שזכו בנות צלפחד ונכתב על ידן ראויה היתה פרשת מקושש שתיכתב ע"י משה רבינו אלא שנתחייב מקושש ונכתבה על ידו ללמדך שמגלגלין חובה ע"י חייב וזכות על ידי זכאי.

6) מסכת נזיר דף כג.

מתני' האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים ה"ז סופגת את הארבעים. הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים. רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות: גמ' ת"ר "אישה הפרם וניהנה יסלח לה" (במדבר ל, יג) באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה.

7) מסכת קידושין דף לט:

ודלמא מהרהר בעבירה הוה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה

8) תוספות (שם)

מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. ובעובדי עבודת כוכבים איפכא מחשבה רעה. הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א) מחמס אחיך יעקב תכסך בושה ונכרת לעולם ולא מצינו שעשה עשו ליעקב שום רעה אלא מחשבתו הרעה אשר חשב עליו מצרפה הקב"ה למעשה ומחשבה טובה של עובדי כוכבים אין הקב"ה מצרפה למעשה כדכתיב בדניאל (ודריוש) עד מעלי שמשא הוה משתדר. לשיזבותיה פירוש שהיה דריוש עושה כל כחו להציל דניאל מגוב אריות אלמא אע"ג שהצילו עד הערב קאמר קרא שלא הצילו אלא מבקש להצילו מדכתיב לשיזבותי ולא כתב ושיזביה:

9) מסכת ערכין דף טז.

א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין... איני? והא אמר ר' ענני בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין... מעיל מכפר על לשון הרע אמר הקב"ה יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול... לא קשיא הא דאהנו מעשיו הא דלא אהנו מעשיו אי אהנו מעשיו אתו נגעים עליה אי לא אהנו מעשיו מעיל מכפר.

10) תוספות - מסכת קידושין דף לב.

דמחיל ליה ליקריה. וצריך לומר שהודיעו קודם לכן שלא יהא כמו נתכוין לאכול [בשר] חזיר ועלה בידו בשר טלה דאמר לקמן בפי' בתרא (דף פא:) שצריך מחילה וכפרה:

11) מנחת חינוך – מצוה לג [כיבוד אב ואם]

ומ"ע הוא ככל מצות שבתורה לענין תשובה דתשובה מכפר. ומכל מקום אני מסופק לפי המבואר בר"מ הלכו' תשובה ובש"ס דעבירות שבין אדם לחבירו לא מהני תשובה ולא יום הכפורים עד שירצה א"ח אם כאן במצוה זו של כיבוד דהוא נוסף דגוה"כ הוא דנוסף על כיבוד כל אדם דבאדם אחר אין איסור אלא לצערו וכאן מצוה לכבדו אם לא כיבדו אפשר דהיא רק מצות המקום ב"ה ולא בין אדם לחבירו דבין אלי"ח אינו אלא במה שהוא שוה לכ"א אבל כאן הוא רק באו"א א"כ אינו אלא כמצות שבין אדם למקום ב"ה א"ד כיון שהשי"ת צוה זו המצוה בין אלי"ח הוי בין אדם לחבירו ולא מהני תשובה אם לא שירצה את אב ואם. ואם נשבע שלא יכבד אב ואם נראה דהוי שבועת שוא כמו נשבע שלא יאכל מצה או לא יניח תפילין דאין שבועה חל והוי ליה ש"ש דנשבע לבטל את המצוה ער"מ פ"ה מה"ש וש"ס ויו"ד ה' שבועות וא"ד למ"ש הר"מ שם פ"ה ה"ב אם נשבע שיעשה חבירו איזה דבר או לא יעשה דאין זה ש"ש דהא ביד חבירו לקיים שבועתו א"כ ה"נ קי"ל האב שמחל ע"כ כבודו מחול א"כ יש ביד האב לקיים שבועתו ז"א דאב שמחל ע"כ הוא מחול אבל מ"מ לא קיים מצות כיבוד רק א"צ לכבד וזה נשבע שלא יקיים מצות כיבוד ומצות כיבוד הוא כשאביו רוצה שיכבדו והוי נשבע לבטל המצוה דאם אביו מחל אין כאן מצות כיבוד וז"פ. והנשבע שלא לכבד אשת אב ובעל אמו דהוא רק מדרשת דאת השבועה חל כמו ח"ש ער"מ שם ויו"ד סי' רל"ח וכן על אחיו. אך לסברת הרמב"ן שהבאתי דאישים הללו הם בכלל כיבוד אבות א"כ אפשר דאינו חל אך מ"מ נראה דחל כיון דלא נפקא אלא מדרש'. ואם אביו או אמו חרשי' או שוטים מ"מ חייב לכבד אותם כפי דעתם ער"מ ובהשגות ובשו"ע יו"ד. ואם צריך לבזבז על מצוה זו חומש ממונו ככל מ"ע לכאורה כיון דקי"ל משל אב א"כ א"צ אך יש לחלק עשו"ע ותבין. והנה הרהמ"ח כתב כאן דכופין על מצוה זו כמו בכל המצות. ועי' בהגהות סוף ספר משמ"ל תמה ע"ז הא מבואר בחולין פכ"ה דעל כאו"א אין כופין דמ"ע שמתן שכרה בצדה אין כופין ועט"ז סי' ר"מ וכעת ל"מ לר"מ שיביא ד"ז ועמ"ל פי"ג מהל' עבדים הי"ד ויבואר בארוכה אי"ה בדיני כפיה בכל המצות ואכ"מ: